

TRT Çocuk ve Dijital Oyun

M. Bora DURMUŞOĞLU*

Dijital dönüşüm, her alanda etkisini göstermeye başladı. Günümüzde bir kültürü, bir medeniyeti ya da ticari bir faaliyeti başka coğrafyalara, insanlara ve milletlere ulaştırmak için adeta bir araç olarak kullanılan medya sektörü ise bu alanlardan yalnızca biridir. Medya ve etkileşimde bulunduğu diğer sektörler, dünyadaki gelişmeleri yakından takip edebilmek için dijital dönüşüme ayak uydurmak zorundadır.

Teknolojinin oyun amaçlı kullanılması olarak tanımlanan “dijital oyun” da gelişen teknoloji ile hayatımıza giren kavramlardan biridir. Çocukların gelişimlerini desteklemede en önemli etkinliklerden biri olan oyun, dijitalleşme ile birlikte geleneksel anlamını da barındırmanın yanı sıra artık yepyeni bir çehreye bürünmüş bir kavram hâline gelmiştir. Türkiye’deki başarısını dünyaya taşıyarak uluslararası çocuk yayıncılığında sektöre yön veren, tüm mecralarda çocukların bildiği ve tercih ettiği bir yayın sunmayı hedefleyen TRT Çocuk da bu kavramın doğrudan muhataplarından biridir.

İnternetin sınırsız dünyası ve gelişen teknoloji, dijitalleşen dünyada büyüyen çocukların bunların kullanımı hakkında bilgi sahibi olmasını gerekli kılmaktadır. Bu durumun farkında olan ve kendi dijital varlığını geliştiren TRT Çocuk, çocukların da dijital dünyada güvenli bir şekilde bilgilenmesi için çalışmalarını titizlikle yürütmektedir.

“Çocukların olduğu her yerdeyiz.” misyonuyla yayın hayatını sürdürmekte olan TRT Çocuk kanalı, teknolojinin gelişmesiyle birlikte televizyon içeriklerinin yanı sıra internet sitesi, sosyal medya hesapları ve mobil uygulamaları aracılığıyla dijital içerikler üretmektedir. TRT Çocuk, çocukların gelecekte yerli ve millî teknoloji

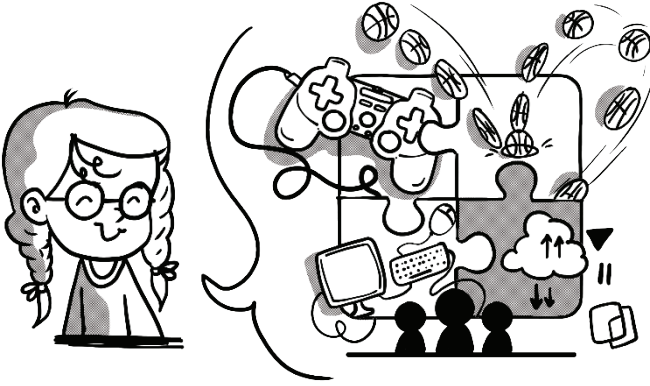
*TRT Çocuk Kanal Koordinatörü

DOI: 10.37679/trta.1181781

üretimine katkı sunmasını, yazılımlar, oyunlar geliştirebilen bir nesil olmasını da hedef edinerek şimdiden dijitalleşmeye ayak uydurabilmesi için tüm mecralarında yer verdiği içeriklerle bunu desteklemektedir. Yarının teknoloji ve oyun geliştiricilerinin bugünün çocukları olduğu bilinciyle çocukları eğlendirmenin yanı sıra bu alanlardaki gelişimlerini destekleyici içeriklere yer vermeye çalışmaktadır.

Sektörler Arası Bir Köprü: TRT Çocuk

Dijital dönüşüm bütünsel olarak ele alınması gereken bir olgudur. Dolayısıyla çocuk ve akıllı cihaz arasındaki bağ kadar, bu bağı kuran sektörlerin birbirleri arasındaki bağ da önemlidir. Medya sektöründe, teoride çalışılan her şeyin bir medyacı reaksiyonuyla sahaya sürülmesi gereklidir. TRT Çocuk, dünyadaki örnekleri de takip ederek ülkemizdeki gelişmeler doğrultusunda sektörler arası bağı ve kendi dijital gücünü geliştirmeye çalışmaktadır. Kanalın teknolojik gelişmelerin son örneği olan dijitalleşmeyle ilgili içerik üretimi noktasındaki çalışmaları yıllardır gerek sayıca gerek nitelik açısından artan bir grafiğe sahiptir. Bunu yaparken yukarıda bahsedildiği gibi çocuklar ve akıllı cihazlar arasındaki ilişkiyi yakından takip ede-

rek ilgi gösterdikleri mecralarda içerik üretmek için kamu yayıncısı hassasiyetiyle çalışmaktadır.

TRT Çocuk, dijital dönüşümün itici güçlerinden olan yazılım sektörü ve etkileşim içinde olduğu dijital endüstrilerin toplam büyüklüğünün daha da artmasının beklediği günümüz dünyasında, dijital oyunları çocuk medyasının en önemli araçlarından biri olarak görmekte ve doğru kullanılması şartıyla desteklemektedir. Oyun sektörünün ülkemizdeki en önemli ihtiyacının istihdam olduğu farkındalığıyla bu konudaki tüm çabaların yanında olmayı önemli bir görev olarak görmektedir. Bu sebeple Türkiye’de animasyon sektörünün lokomotifini olma başarısının yanı sıra

geleceği çocuklarda görmekte ve onlara destek olacak alanlarda sektörel gelişimi destekleyen tüm çalışma ve organizasyonlarda yer almaya çalışmaktadır.

Oyunun Kuralları Değişiyor

Geleneksel oyun, eğlence ve öğrenme biçimleri içinde bulunduğumuz yüzyılda büyük bir değişim sürecine girmiştir. Günümüze kadar birçok farklı şekilde evrilen ve bambaşka amaçlara hizmet eden oyun, genel itibarıyla bir bilinç oluşturma görevi üstlenir. Oyun denince akla ilk gelen çocuk oyunları olsa da yetişkin bireyler de oyun oynamaya yatkındır. Geleneksel öğrenme tekniğine sahip eski oyunlara kıyasla günümüz oyunlarında öğrenme tekniği de yenilenmiştir. Çocukluktan baş-

layan oyun serüveni bilgisayar oyunları ile devam ettiği gibi her an her yerde oynanabilmesi için mobil platformlara taşınmıştır. Böylece tüm oyun türlerine kolay ulaşılabilirlik sağlanmıştır.

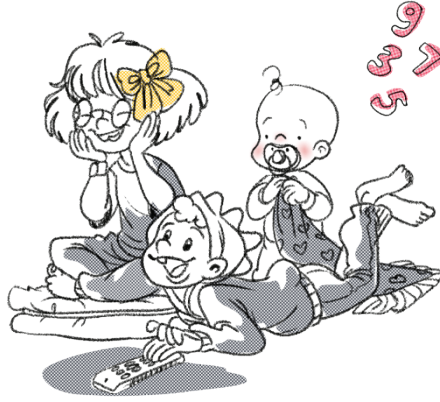
Konvansiyonel medyadan yeni medyaya doğru bir evrilmenin gerçekleştiği günümüz koşullarında, çocuğa farklı platformlardan ulaşmak, çocuk ve aileyi aynı ekran başında buluşturabilmek yadsınamaz büyüklükte bir öneme sahiptir. Ana akım medyanın içinde yer alan içerikleri sürdürürken aynı zamanda dijital mecralarda çocukları ekran karşısında eğlendiren, eğitir ve kazanımların da yer aldığı içerik ve oyunlar sunabilmek ise büyük bir çaba gerektirir. Bunu yapabilmek için öncelikle dijital davranış eğilimini okuyabilmek ve öngörmek, gelişen teknolojilerle birlikte izleme alışkanlıklarında meydana gelen değişimi yakından takip etmek gereklidir. Tüm dünyada yükseliş trendine sahip bir sektör hâline gelen dijital oyun endüstrisi de gerek çocukların gerek yetişkinlerin ekran alışkanlıklarıyla doğrudan bir ilişki barındırır.

Dijitalleşmeyle birlikte çocuk medyasının herhangi bir unsuru ile karşılaşmadığımız hiçbir mecra kalmadığı için çocuk medyası altında değerlendirdiğimiz her materyal, içerik üretiminde daha büyük önem arz etmeye başlamıştır ve dijital

oyunlar da bu materyaller içerisinde yer almaktadır. Dolayısıyla bu anlayıő gőzeti-
lererek çocuĐun ilgisini canlı tutabilmek, birbirini destekleyen içerikler űretebilmek
ve ocuk medyasını gűvenilir kılarak geliőtirebilmek TRT ocuk'un hedefleri ara-
sında yer almaktadır.

İçerik Yönetiminde Hedef Kitle Analizi

Çocuklara yönelik içerik űretimi mercek altına alındığında yaő kategorizasyonu
bűyűk öneme sahiptir. Her ocuĐun ilgi alanı yaőına, cinsiyetine ve yaőadığı coĐ-
rafyaya göre değişim göstermektedir. Dolayısıyla ihtiyaçları ve yetenekleri gelişim
dűzeylerine baĐlı olarak deĐiően bu çocukların tűműne aynı içerikleri sunmak
olası değildir. Bűylesi bir yayın anlayıőı pedagojik açıdan yanlıő olmanın yanı sıra
eğlence ve eğitcilik açısından da faydalı olmayacaktır. Bu sebeple çocukların yaş
gruplarına ayrılması ve her bir yaő grubunun kendine űzgű biliősel űzelliklerinin

belirlenmesi onların kazanım dűzeyini arttırmaktadır.

Yaő kategorizasyonu, kazanım dűzeyini arttırmanın yanı sıra çocukların oyun ter-
cihlerini belirleyen en önemli faktörlerden biridir. 3-6, 6-9 ve 9-12 yaş gruplarına
ayırđımız çocuklar, farklı oyun deneyimi beklentilerine sahip olduğu için farklı
uygulama tercihlerinde bulunmaktadır.

Oyun oynama sűrecinde yaő kategorizasyonuna baĐlı olarak dikkat edilmesi gere-
ken diĐer bir nokta ekran baőında geçirilen sűredir. 0-3 yaő aralıĐındaki çocukların
biliősel ve zihinsel geliőimlerinin zarar gűrmemesi amacıyla herhangi bir ekrana
maruz kalmamaları önemlidir. 3 yaőın űzerindeki yaő gruplarında ise ekran sű-
resi ebeveyn kontrolűnde olmalıdır. Çocuklar zihinsel, algısal ve dil yetilerini ge-

liştirdikleri çocukluk döneminde herhangi bir süzgeç olmaksızın her türlü bilgiyi almaya açıktırlar. Ebeveyn kontrolünün önemi ise burada ön plana çıkar. Dijital dünyada faydalı bilgiye ulaşmak için içerik ve süre denetimi sağlamak gerekmektedir. Kontrolsüzce geçirilen vakit fiziksel ve zihinsel olarak istenmeyen sonuçlar doğurabilir veya erişilen zararlı içerikler çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir.

Kamu Yayıncısı Tematik Bir Kanal Olarak TRT Çocuk ve Dijital Oyun

Türkiye'nin en çok izlenen (2021 ve 2022 yılı reyting verilerine göre) çocuk kanalı olan TRT Çocuk, yalnızca televizyon ekranından ibaret değildir. Her gün en çok izlenen ilk 100 program listesinde günlük ortalama 25-30 içeriği yer alan kanal, bu başarıyı diğer mecralara yansıtmak ve dijitalleşen dünyaya ayak uydurmak için yoğun bir biçimde çalışmalarını sürdürmektedir.

TRT Çocuk, Türkiye'nin ilk yerli mobil oyun üreticisi çocuk kanalı olma unvanına sahiptir. Kanal, ücretsiz ve reklamsız olarak sunduğu 80 milyonu aşkın indirilmeye

sahip 39 adet mobil oyun ve uygulamasını kullanıcılarla buluşturmaktadır.

Türkiye'nin en çok ziyaret edilen çocuk kanalı WEB sitesi olan trtcocuk.net.tr; canlı yayın, müzik klipleri, her yaş grubuna hitap eden programlar, çizgi filmlerinin arşiv bölümleri ve 37 adet oyunu ile çocukların evde geçirdikleri zamanı çok daha eğlenceli hâle getirmeyi hedefleyen bir platformdur. Mobil cihazlar için geliştirilen bu 37 adet oyun, TRT Çocuk'un WEB sitesinde de oynanabilmektedir.

TRT Çocuk'un kullanıcı deneyimine sunduğu mobil uygulamaları, diğer tüm içeriklerinde de olduğu gibi pedagojik değerlendirmeler dikkate alınarak uzman bir

ekip tarafından hazırlanmaktadır. Editörler tarafından tavsiye edilen uygulamalar, IOS ve Android mağazalarında ücretsiz ve popüler oyun kategorilerinde en üst sıralarda yer almaktadır. “En popüler”, “aile”, “eğlence” ve “müzik” kategorilerinde ilk 100’de yer alan mobil oyunlar, Türkiye’nin yanı sıra Azerbaycan, Türkmenistan,

Gürcistan başta olmak üzere tüm EMEA (Avrupa, Orta Doğu ve Afrika) bölgesi tarafından tercih edilmektedir.

Türkiye’nin en çok indirilen mobil uygulamalarının TRT Çocuk’a ait olmasında içeriklerin çocuklar tarafından sevilmesinin yanı sıra ebeveynlerin güveni de oldukça etkilidir. Psikolog, pedagog ve çocuk gelişim uzmanları tarafından denetlenen tüm içerikler, anne ve babalar tarafından da özellikle tercih edilmektedir.

Dijital oyun ve uygulama çeşitliliğini arttırmak için çalışmalarını titizlikle sürdüren TRT Çocuk’un 2022 yılının ilk yarısında kullanıcı deneyimine sunduğu “TRT Çocuk Oyun Dünyası” kanalın en yeni mobil oyun uygulaması olma özelliğine sahiptir. Eğlenceli ve birbirinden farklı pek çok oyun ve karakterin yer aldığı bu uygulamada oyunlar farklı mekân ve karakterlerle oynanabilmektedir.

“TRT Çocuk Oyun Dünyası”nda bulmaca, spor, işletme, aksiyon ve eğlence, su, sanat, müzik, rakam ve şekil kategorilerinde iki kişilik oyunlar da yer alıyor. Kanalın en yeni oyun uygulaması, ücretsiz ve reklamsız olarak kullanıma sunulmasının yanı sıra uygulama içi yönlendirmeler de içermiyor. Böylelikle çocuklara güvenli bir oyun deneyimi sunuluyor. TRT Çocuk Oyun Dünyası, kullanıcılara sunulmasının ardından kısa sürede uygulama mağazalarında çocuk ve aile kategorisinde en çok oynanan ücretsiz oyunlar listesinin 1’inci sırasına yerleşmiştir.

Dijitalleşen dünyaya ayak uydurabilmek için uluslararası projeler geliştirmenin gerekliliğinin bilincinde olan TRT Çocuk’un en yeni uygulaması “TRT Çocuk Oyun Dünyası” Türkçe, İngilizce ve Arapça dil seçenekleriyle oynanabiliyor. Kullanıcılar,

kanalımızın tüm mobil oyun ve uygulamalarına istedikleri her an ve her yerde akıllı telefon ve tabletlerden erişim sağlayabiliyor.

TRT Çocuk, yukarıda bahsettiğimiz uluslararası projelerinden elde ettiği verilerle de bu alandaki başarısını göstermektedir. Bu başarı, İngiltere'nin kamu yayıncısı kanalı BBC'nin çocuk kanalı olan CBeebies'in verileriyle karşılaştırıldığında açık ortaya çıkmaktadır. App Store ve Google Play uygulama mağazalarından elde edilen verilere göre TRT Çocuk'un yaklaşık 75 milyon indirilen 37 adet mobil oyununa karşın Cbeebies'in kullanıcılara sunduğu 13 adet mobil oyununun indirilme sayısı 2 milyona dahi ulaşmamaktadır.

Oyun, çocuğu hayata hazırlar ve gündelik yaşamın ipuçlarını sunar. Çocuk, oyunla birlikte en basit ifadeyle şekilleri, sayıları, kelimeleri ve benzeri birçok olguyu öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda bilişsel ve davranışsal gelişimler kaydeder. Büyüdükçe farklı çocuklarla oyunlar oynayarak iletişim kuran çocuk, çeşitli toplumsal kazanımlar elde etmeye başlar. Kazanma ve kaybetme duygularıyla başa çıkabilme kabiliyeti, adil rekabet, saygı gibi kavramlarla karşılaşır. Bu sebeple oyun, çocuğa hitap ettiği alanlarda büyük öneme sahiptir. Dijital oyun, çocuğa hitap ettiği alanlar dışında da büyük potansiyel barındıran bir sektör ve TRT Çocuk olarak her işitsel ya da görsel çocuk içeriği üretiminde Türkiye'nin öncüsü olan kanalımızla bu sektörün sadece ülkemizde değil ulaşabildiğimiz tüm coğrafyalarda gelişimi konusunda üzerimize düşen ne varsa yapmak için gayret gösteriyoruz.